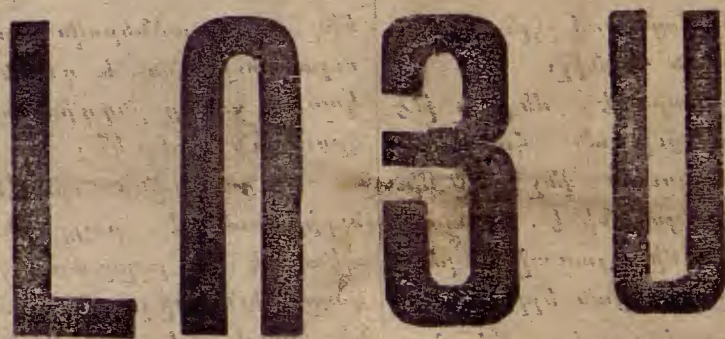

Կը հրաժարակուրի Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը: Տարեկան զինն է մէկ լիբա օսմանեան: Մէկ բերբը 40 փարա արծար: Նամակ կամ ո եւ ե զրուրիւն պէտք է ուղղել Առ. Մ. Բախիամանեան Կոստանդնուպօլիս, Մերձան չարշի Բիւշտի Կեֆենտի խանի տակ Մ. Կ. Սարգեանի տպարանը:

1880

ՀԱՐԱԹ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հայք և Եւրոպա մակադրոյն ներքև
մեր հրատարակած երեք յօդուածոց նկատ-
մամբ ոմանք անհաճոյ տալաւորութիւն զգա-
ցեր և սակայն առանց դնահատելու նոցա ո-
ղին և հետևութիւնն , արտաքին երևութէն
միայն դատելով՝ զոմանք իբր թէ աղղային
քաղաքականութեան հակառակ դատեր և իբր
այն՝ զմեզ մեղադրանաց արժանի համարե-
ր են :

Կարծեաց և սկզբունքի տարբերութիւնը իրատ լաւ կը հասկնամք, կը յարգեմք և յոյժ օգտակար կը համարիմք, բայց առանց սկզբունքի ո՛ր և է վճիռ չեմք ընդունիր երբէք, որովհետեւ լոկ վճիռ մը կամեցողութեան և ոչ երբէք դատողութեան արդիւնք է, ըստ որում ամեն նախադասութիւն վճիռ է, բայց ամեն վճիռ նախադասութիւն չէ :

Աստուծոյ պատճառք քա՛նք է մեզ
պատուարժան ընդդէմախօսք եթէ առարկու-
թիւն մ'ունին, փոխանակ քմահաճ վճիռներ
արձակելու և տարապարտուց զմեզ մեղադ-
րանաց արժանի համարելու, թող բարեհա-
ճին փաստ 'ի ձեռին հրապարակ ելնելու և
մեր զրաճները ջրելու. մեք յայնժամ, ո՛յք
և լինին նոքա, ոչ ուրիշ կը յօժարիմք իրենց
հետ վիճաբանութեան մասնել, որովհետև մեր
միակ նպատակն հասարակաց բարին և օ-
գուտն է միայն:

ինչպես տեսան ընթերցողը, մեր յիշեալ յօդուածներն հովի վրայ հիմնեալ չէին, այլ պատմական դարաւոր հզօր փաստերու, որ մեր գիւտը չեն, և միայն մեղի վերապահեալ չեն. ամեն ոք կրնայ տեսնել, իմաստասիրել, դատել և հասկնալ:

Կը հասկնամք որ մեր ընդդիմախօսից
նպատակն ալ հասարակաց բարոյն և օգ-
տին վրայ կը կայանայ . սակայն հարկ կ'ըլ-
լայ դիտնալ թէ ազդ մը սղլատանական տա-

փառքներով և անդօր միջոցներով չկրնար իւր առաջադրած նպատակին հասնիլ :

Ուրեմն խնդիրը պարզ է , մեք ոչ թէ ազգային քաղաքականութեան հակառակ եմք , այլ ձեռք առնուած ինչ ինչ միջոցներուն , որ ինչպէս յայտնի է , պզտու նական համակրութիւն մը յառաջ բերելէ զատ ուրիշ օգուտ մը չունեցան երբէք :

Իսկ փնտրել բացատրելն աւելորդ կը համարիմք , որովհետեւ յայտ յանդիման կեցած է :

Յօժարութեամբ պիտի հաւանէինք , եթէ այդ փնտսէն վստահ օգուտ մը յառաջ դառնու գէթ հաւանականութիւն մը կեցած լինէր :

Կ'ընդունինք թէ մեծ զոհողութիւններ փրկանք են , որ շատ անգամ հարկ կը լինին հասարակաց բարւոյն և օգտին առջև , սակայն երբ հետեւանքն տպահով չէ , երբ նըպատակն անստանալու է , այսպիսի պարագայից մէջ չեմք գիտեր թէ զոհողութիւնք ի՞նչ բանի կը ծառայեն :

Այս մէկ կողմ :

Գամբ ուրիշ կէտի մը , հարկ կը լինի 'ի նկատ առնուլ թէ անհրաժեշտ զոհողութեանց պատրաստականութենէ զուրկ ժողովուրդի մ'ապագան ի՞նչ կը լինի , եթէ ինքնաճանաչողողութեան , ինքնապաշտպանութեան և ինքնօգնութեան կենսական դաշտիւրք դեռ ևս ազգեցութիւն ունեցած չեն 'ի նմա , կամ ոսնկ ըսենք , այնպիսի դաշտիւրաց գիտակցութիւնն ընդհանրապէս չունի :

Արդ , այսպիսի կէտերու հետ 'ի նկատ առնուլ միանգամայն « Միացեալ Եւրոպայ » ի մը պզտաոնական համակրութեան վրայ յոյս դնելու անձա՛հ քաղաքականութիւնն և սորա յայտնի հետեւանքներն , որ յոյժ վտանգալի են , պարտք համարեցինք մեզի մեր վերոյիշ-

եալ յօդուածներովն հրաւիրել ազգայնոց ուշադրութիւնն , և գոհ եմք ըսելու թէ՛ հակառակ սմանց ընդգիմախօսից՝ ջերմ համակրութիւն դտել են :

Կը յուսայինք , որովհետեւ մեր նպատակն ուրիշ բան չէ , բայց միայն զգացնել թէ պէտք չէ մեր բոլոր մտադրութիւնն սւ աղինկալութիւնները չոր յոյսերու վրայ կեդրոնացընել , որովհետեւ ազգ մը ոչ յոյսերով կրնայ անանիլ և ոչ յոյսերով փրկուիլ :

Ինչպէս ամեն անհատ , նաև ազգ մը և ժողովուրդ մը պէտք է միմիայն իւր դործոցը վրայ յոյս դնէ և ինք իրմէ յուսայ նախ :

Դուն քեզի օգնէ , որպէսզի Աստուած ալ քեզի օգնէ :

Ահա այս է մեր յօդուածոց բուն նպատակն ու հողին , զոր անգամ մը ևս բացատրելն օգտակար համարեցինք :

Հատկապէս կ'եզրակացնեմք դործեալ , յոյժ լաւ է որ մեր բոլոր ջանքերն ու մտադրութիւնը կեդրոնացնեմք մեր ներքին դործոցը վրայ , մեր ներքին վերակազմութեանն աշխատիմք միահամուռ և մեր բոլոր յոյսերը նախապէս մեր միաբան դործողութեանցը վրայ դնեմք , որ ատեն ապագան անվստահելի չէ անշուշտ :

Տ Ե Ս Ո Ի Թ Ի Ի Ն Մ Ը

Բաղումք տեսնելով Թուրքիոյ դիմադրութիւնն իմասին Չէրնոգորիայի խնդրոյն , կը կարծեն թէ ներքին բարեկարգութեանց և Հայաստանի բարենորոգմանց մասին ալ նոյն դիմադրութիւնը պիտի ցոյց տայ , և ամենայն ինչ իւր հին դրութեան մէջ պահելու պիտի յաջողի : Բայց մեք այնպէս չեմք կարկարծեր :

Թուրքիոյ ներքին հին դրութիւնն հիմնուած է անհաւասարութեան իրաւանց վը-

րայ, որ այժմուս և ոչ մի կառավարութեան կրնայ հիմ լինիլ, եթէ կողէ տեղականութիւն և գոյութիւն ունենալ :

Մինչդեռ Եւրոպիոյ տէրութեանց մէջ հաւատարութեան իրաւունքը, սեփականութեան ապահովութիւնը, աշխատութեան ազատութիւնն և հասարակայ բարօրութեան աղբիւր եղող ուրիշ գաղափարներ հաստատութիւն գտան և տէրութեանց զարգացմանը նպաստեցին, Թուրքիա ինքզինք հեռի պահելով ժամանակի պահանջման այդ գաղափարներէն և յամառելով իւր հին գրութեանը մէջ, առիթ տուաւ իւր տկարանալուն :

Ժամանակի ոգին ծառայելով նորա հրատարակ աղգաց մէջ, դժգոհութիւն սկսաւ ծագիլ յառի վարչութեան դէմ, վարչութեան՝ որ չուզեց շնորհել զայն, զոր ուրիշ տէրութեանց հպատակներն ստացան ժամանակին պահանջման համաձայն : Ուստի և յառաջ եկան ապստամբութիւնք Թուրքիոյ մէջ. — Յոյներն ապստամբեցան և աղատութիւն գտան : Սերպիայիք ապստամբեցան, և աղատութիւն ստացան : Մօլտավիա և Վալաքիա նոյն դիրքը բռնեցին : Թուրքիա քանիցս Ռուսիոյ յարձակմանցը ենթակայ եղաւ, և միայն իւր դիրքին պատճառաւ աղտեցաւ Եւրոպական տէրութեանց նախանձախնդրութեամբն, ինչպէս եղաւ 1853 ի պատերազմին ժամանակ :

Կ.Պօլսոյ և Դարգանէի նեղուցաց տիրապետութիւնն որ և է մեծ տէրութեան կարող է յոյժ գերազանց դիրք մը տալ և զայն վտանգաւոր ընեղ բոլոր Եւրոպիոյ համար : Ուստի թէ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնն և թէ տէրութեանց հաւատարակչութիւնը կը պահանջեն որ այդ նեղուցները սեփականութիւն լինին մի միջնակարգ տէրութեան :

Սոյն հիման վրայ Եւրոպան 1856 ին ե.

րաշխաւորեց Թուրքիոյ գոյութիւնը Փարիզի դաշնադրութեամբ, այնու պայմանաւ որ Թուրքիա ալ բարենորոգմունք դործադրէ, և ի շարս Եւրոպական տէրութեանց մանէ :

Այդ բարենորոգմունքն հիմնուած լինելով իրաւանց հաւատարութեան վրայ, պէտք էր որ դոհ ընէին Վեհ. Սուլթանին հպատակ աղգերն և առաջին առնուին ներքին խռովութեանց, առիթ չտային արտաքին նորապատերազմաց, որ զԹուրքիա միշտ փոփոխման վիճակի կ'ենթարկէին նորա ամբողջութեանն սպառնալով և միևնոյն ժամանակ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վրդովելով :

Թուրքիա օգուտ չքաղեց Եւրոպիոյ սոյն բարի դիտաւորութենէն, և հետեւաբար նորա թափած արիւնն ու զոհողութիւններն ի զուր վատնուեցան :

Յ6 ի Փարիզի դաշնադրութիւնն ապարդիւն մնաց. Թուրքիա միայն խոտուամեր բրաւ, բայց զանոնք իրադործելու հոգ չտուաւ և շարունակեց իւր հին դրութեանը մէջ քայլել :

Ներքին խռովութիւնք չուտ սկսան երիւլ, որք Եւրոպական տէրութեանց միջամտութիւնն յառաջ բերին :

Այդ միջամտութիւնն ի դործ դրուեցաւ նախ ի Լիբանան, ուր կաթոլիկ Մարոնիներու պատճառաւ Յրանսիական բանակ մտաւ 1860 թուականին, և Լիբանանու վարչական կանոնադրութիւնն հեռեանք եղաւ սոյն միջամտութեան :

Յետոյ յառաջ եկան Հերսէկովինի և Պօսնայի, ինչպէս նաև Պուլիարական ապրտամբութիւնքն, զորս փոխանակ զիջողութեամբ և բարենորոգմանց դործադրութեամբ զսպելու Թուրքիա բռնի միջոցներով ուղեց զսպել և ճնշել :

Ռուսիա միջամտեց և ահա հետեւանքն յայտնի է :

Թուրքիա իւր սխալանացը պատճառաւ

ոչնչացնելու առիթ ընծայեց Փարիզի դաշնադրութիւնն, որ ինչպէս յայտնի է, իւր ապահովութիւնը կ'երաշխաւորէր ըստ ամենայնի, և աւոր ոչնչացմամբ մի քանի դաւաճներ կորուսանելէ և դրամական տագնապի մէջ իյնալէ յետոյ՝ դուրս եկաւ Պէրլինի դաշնադրութիւնն, որոյ խղճմտաբար իրադրոճմանը մէջ թուրքիա դեռեւս մեծ ապագայ ունի:

Եթէ ճշգիւ դործադրելու չնկրտի նա ուրիշ դաշնադրութիւնը՝ համառոտաբար նոյն երկայնները պիտի կլկնուին, ինչ որ պատահեցան Փարիզի դաշնադրութենէն յետոյ, և այն ատեն թուրքիոյ վիճակն աւելի պիտի ծանրանայ և թէ մի անգամ ևս պիտի վրդուի Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը:

Թուրքիա եթէ կը ճանչէ իւր ճշմարիտ շահերը, պէտք է գոհացնէ ժամանակիս պահանջումներն և իրական բարենորոգմանց դործադրութեամբ առաջն առնու ապագայ պատահականութեանց, թոյլ չտայ ապրտամբութեան տարերաց զարգանալու, միջոց և դիւրութիւն տալով նոյն տարերաց ազատութեամբ, իրաւանց հաւասարութեամբ և կենաց, պատուոյ և ընչից ապահովութեամբ զարգանալու իբրեւ մասն թուրքիոյ ամբողջութեան:

Վերջապէս թուրքիա պէտք է որ այլ ևս բոլորովին Եւրոպական քաղաքական մարմին դառնայ:

Պ. Ս.

Մեծարդոյ յօդուածագրին յայտնած փափաքանացն ըստ ամենայնի համամիտ եմք, որովհետեւ շատ լաւ համոզուած եմք թէ թուրքիոյ իրական շահուց անվթար պահպանութիւնն երկրին զարգացմանն ու հպարտակաց անդորրութեանն ու բարեկեցութեանը մէջ է:

ՄԵՔ ԻՆՉ ԸՐԱՄ ԵՄՔ ԵՒ ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵՄՔ

Այս հարցումը կ'ընեմք վերաբերութեամբ մեր ազգային բուն բողձանայ, զոր ունեցած եմք մանաւոր Հայկական խնդրոյն ծագելն ի վեր:

Ամեն առիթի դիտել տուած եմք թէ ազգային վերածնութիւն կոչուած մեծ գաղափարն ոչ այլոց պղտորունական համակրութեամբն և ոչ ալ մեր չոր ու ցամաք փափաքներովը կրնայ մարմնաւորութիւն ստանալ:

Աստիճի մեծ գաղափարի մը ստիւն յոյժ պէտք ունիմք դիտել թէ մեր ինչ ըրած եմք անցեալին մէջ և ինչ կ'ընեմք այժմ:

Ճշգիւ բացատրած կը լինիմք, եթէ ըսեմք թէ անցեալին մէջ մեր բազմին բազմակից ժողովուրդներ այն ինչ ներքին վերակազմութեամբ դրաւելով իրենց ապագան պատրաստելու և շինելու կ'աշխատէին, մեր այս դին թմրեցուցիչ խնդիրներով միայն մեր թանկագին ժամանակը կ'սպասէինք, ըստեղ պատրիարքական և այլ անձա՛ խնդիրներ յարուցանելով, որք խնդիր կոչուելու անգամ արժանի չեն:

Պատմութիւնն ակնեւ ցոյց կուտայ թէ 326 տարիէ, այն է, Տիրատուր պատրիարքի օրէն ի վեր՝ Թրքահայք դրեթէ միշտ ներքին վէճերով և երկպառակութիւններով ժամանակ անցուցեր են, առանց որոշ քաղաքականութեան մը հետեւելու և առանց ապագայի խնդրով դրաւելու և իրենց յոյսը դրել են միայն պատրիարքաց վրայ, այնպէս որ անոնցմէ որոնք որ ժողովրդեան կողմը չեն գտնուել, ամիրաներէն պաշտպանուել են և որոնք որ ժողովրդեան կողմը գտնուել են, ամիրաներէն հաւածուել են:

Թէ ինչ էր ամիրայից և ժողովրդեան միջև կեցած տարբերութիւնը, մէկ խօսքով կրնամք բացատրել թէ դորա բուն շարժառիթն ուրիշ բան չէր, բայց եթէ միայն սա թէ՛ ամիրայք ժողովուրդին բնաւ նշանակութիւն չէին տար. հետեւաբար այս պատճառաւ անվերջանալի վէճեր կը տիրէին ամեն ատեն:

Աւելորդ է ըսել թէ այնպիսի անվերջանալի վէճերու մէջ ազգին համար իրական շահ մը չկար երբէք. եթէ բան մը կար, այն ալ ստորադաս ժամանակի կորուս էր միայն:

Այն ընթացքը տեսցէ մինչև Սահմանադրութեան հաստատութեան թուականն, որ ատեն կը

յութացուէր թէ իրաց ընթացքը թերեւս փոխուէր։
Ստիպեցն ահա քսան տարուան փորձառութիւնը
կը հաստատէ թէ խնդրոյն ձեռն փոխուելով գոյնը
փոխուած չեղաւ, այսինքն, ազգն իրեն համար մի
որոշ քաղաքականութիւն մը չունեցաւ, և փոխա-
նակ դէպքերէ խրատուեալու և տպագոյ պատահա-
կանութեանց առջև անպատրաստ չգտնուելու հա-
մար փոխանակ ինքզինք պատրաստել ջանալու,
ինչպէս ըսինք մեր առաջին յօդուածին մէջ, յոյսե-
րով սկսաւ սնանիլ, կարծելով թէ իր յոյսն ու այ-
լոյ պղատունական համակրութիւնը բուսական էր մի-
այն։

Ա. տախի նոր փորձառութիւն մ'աւ կուգայ մե-
զի ըսելու թէ մեր յուսոյ խարխալն և մեր յենա-
րանն անհաստատ է եղեր։

Ուրեմն ի՞նչ պէտք է ընել։

— Ըստ մեր կարծեաց՝ պէտք եմք հոս կանգ-
առնուլ և տեսնել թէ անցեղոյն մէջ ի՞նչ պէտքեր
ունեցեր ենք և սակայն զատոնք կամ չեմք նախա-
տեսեր, կամ նախատեսեր և անխոյժ գտնուե-
ր ենք և կամ բնաւ չեմք գգայեր ժամանակի հոգին
և պահանջմունքները, զորս յաճախ արտահայտ-
դէպքեր մատնանիլ կ'ընէին։

Դեռ երկար տունն չէ որ միութեան գաղա-
փորն ամենուրեք կը հնչէր - մէկ սենէ և արիւնի
ժողովուրդներ, զորս ժամանակին տգիտութիւնն
կամ փառասիրական նպատակներ, և կամ քաղա-
քական դէպքեր բաժանած էին, հռակ ապտ ևս
բան զևս միացան կամ միանալու ջանքեր ըրին։

Այդպիսի ջանքեր միթէ մեր մէջ ալ գոյու-
թիւն ունեցան երբէ՞ք, և մեք միթէ այդպիսի ջան-
քերու պէտք չունէինք և չունինք յաւելտ. — Տա-
րակոյս չկայ թէ յոյժ պէտք ունիմք։

Հանդիսան վերջընթերթ թուովն հրատարակուած
Պաթումէն թղթակցութիւն մը, որ մի փոքր օրի-
նակն է մեր ըսածին, խիստ լաւ կը բացատրէ մի-
ութեան համար հարկ եղած ջանից կարեւորութիւնը։

Պէտք է գիտնալ թէ մի փոքր գաղափար կամ
մի փոքր պէտք չէ կրօնքով, լեզուաւ, գաղափա-
րով և զգացմամբ մենէ անջատեալ եղբարց միա-
թեանը ջանալն, եղբարց, որ զժբաղդաբար կարծը-
ւածին չափ փոքր թիւ մը չեն կազմեր։

Միայն Պաթումէն գաղթողաց մէջ 20,000
թրքացեալ Հայք կը գտնուին եղեր. թող մեր
միւս գիտցածներն և կամ չգիտցածներն, որոց
գումարը մեծ թիւ մը կը կազմէ։

Աը հարցնեմք. — Ի՞նչ ըրած եմք այս մասին.
— ոչինչ, և դարձեալ ոչինչ։

Միթէ ա՛յս պէտք էր լինէր որոս պատասխանը.
— ընթերցողաց կը թողումը դատել։

Մեր բազում կարեւոր պէտքեր ունիմք, որոց
համար յետ այսօրիկ վայրկեան մ'անգամ զսհելն
աններելի է, եթէ կուզեմք բան մ'ըլլալ, կամ բա-
նի մը նմանիլ։

Մեր ուշադրութիւնն հարկ է որ դարձնեմք
մեր ազգային պէտքերուն վրայ և սխիմք մի առ մի
գործադրել ըլին և անձայն։

Մեր գիտնամք մեր վիճակը, մեք հոգամք մեր
պէտքերը, մեք զգամք մեր ցուերն և ազգային
մեք մատուցանեմք հարկ եղած դարմաններն, ա-
ռանց այլ ևս շրանալու խտրութիւն յոյսերով, որ
մեզի պէս տկար, անզոր և անպաշտպան ազգի մը
յաւելտ միասնակար են, քան երբէք օգտակար։

Մեր յոյժ կարեւոր պէտքերէն մին ալ մերթ-
ընդ մերթ գաւառները կարող, բանիրուն, արժա-
նահաւատ և գործունեաց այցելուներ զրկելու ստի-
պուղութիւնն է, պէտք մը, որ խիստ անհրաժեշտ է
և խիստ օգտակար. սակայն հարկ է խտտութանիլ
թէ այդ պէտքերն հոգալու համար դրամ հարկա-
ւոր է։

Մեք ստէպ կրկնած և գիտել տուած եմք թէ
անհրաժեշտ պէտքեր միջոյններու կը կարօտին։

Պէտքեր շատ ունիմք. բայց գլխաւոր երկու
րան կը պակտի մեզի, այն է, մարդ և դրամ։

Ուստի նախ պատրաստեմք դրամը, որպէսզի
մարդը գտնուի և մեր պէտքերն հոգացուին։

Գրամի մասին մեր վերջընթերթ թուովն առա-
ջարկութիւն մ'ըրինք։ Աը յուսամք թէ մեր նայն
առաջարկութիւնն ալ նկատողութեան կ'առնուի։

ՅՈՎԱԿԻՓ ԷՖԷՆՏԻ ԳԱՅԱՅԵԱՆ

Մ Ե Ք Ե Ն Ա Գ Է Տ

Հաստատուած ճշմարտութիւն մ'է թէ
Հայն արուեստից և վաճառականութեան
ճիւղերուն իրենց ունեցած զարմանալի յա-
ջողակութեամբն ու տրամադրութեամբն հին
ժամանակներէ ՚ի վեր աշխարհի երևելի ժո-
ղովուրդն է։

Չկայ արուեստ մը, զոր կատարելա-

դործելու համար Հայ հանճար մը ջանք ըրած և իւր տքնութիւնն 'ի դերեւ ելած լինի Հայք, եթէ կամին, և կամ՝ ճիշդն ըսելով՝ քաջալերութիւն գտնեն, արուեստ մը այն աստիճան կը կատարելագործեն, որուն համար կրնան մինչև իսկ եւրոպացի ճարտարարուեստից հետ մրցիլ:

Մեր այս ըսածն հաստատելու համար անթիւ փաստեր կան, զորս աստ թուելը խիստ երկար կը լինի. բայց ատենցմէ միայն մին կը յիշեմք այժմ, ընդարձակօրէն խօսին սուրիշ ատենի թողլով:

Իր հանճարովն ու մեքենագիտութեան արուեստին քով հմտութեամբն հանրածանօթ Յովսէփ Էփէնտի Գափափեանի մէկ մեծ յաջողութիւնն, որ մօտեւրա Եւրոպացոյ իսկ զարմացումը գրաւած է, չեմք ուղեր անյիշատակ թողլ:

Յիշեալ մեծանուն ճարտարագէտն այն աստիճան կատարելագործութեան հասուցած է մեքենագիտութեան արուեստն, որ իր դործարանէն ելած շոգենուիկներն՝ արագընթացութեան և վայելչութեան կողմանէ կը գերազանցեն այսօր Եւրոպիոյ դործարաններէն ելած շոգենուիկները:

Այս ճարտարարուեստ մեքենագէտը սոսկ իր ջանիւքն ու աշխատութեամբը երեւան ելած է, որ կրնայ խիստ շատերու անյողդողդ յարատեւութեան և անխոնջ աշխատութեան տիպար և օրինակ հանգիստանալ:

Սա իւր գերազանց հանճարովն այսօր ազգին օգտակար մէկ անդամն եղած է, և բազում ազգայինք իւր դործարաններուն մէջ աշխատելով՝ կ'ապրին և իրենց արուեստից ճիւղը կը մշակեն:

Այսպիսի անձինք տարակոյս չկայ թէ մեր ազգին համար պարծանաց առիթներ են, որովհետեւ իրենց դործովը կը բարձրացնեն նաև ազգին անունն ալ, ինչպէս որ կ'ըսէր ինձ անցեալ օր օտարազգի բարեկամ մը, որ

մեծ գովեստով կը խօսէր յիշեալ անձին նըկատմամբ:

Կը փափաքիմք որ այսպիսի անձանց հետեւողներու թիւը մեր մէջ ևս քան զիս շատնայ:

Թ. Ղ. Ս. ԿՅ Ո Ւ Թ. Ի Ի Ն

Փարիզ, 26 հոկտ. 1880

... Տէր,

Արդէն Աղգային Լրագիրը Պ. Եւրոպական հաշտութեան Գործադրացի գնդապետին քաջութիւններն, վերջեւա Պօլիս ըրած ճամփորդութիւնը և անդ թէ աղգային երեկոյններէն և թէ մանաւանդ Սրբազան Պատրիարքէն տեսած արժանաւոր ընդունելութիւնը հրատարակած են:

Մենք ալ այս ազգասէր և նշանաւոր զօրավորը Փարիզ Լուսինեան Հայկական յարկին տակ տեսնելու և սեղանակից ըլլալու պատիւը ունեցանք և գնահատեցինք իւր եռանդաւոր հայրենասիրութիւնը:

Ուրախ եղանք մանաւանդ իրմէ իմանալով Քերաստաւա Խորէն Սրբազանի Ռուսաստանի մէջ ըրած աղագոյտ ջանքերը և հոն 1878 ին խոր աղգային պատուիրակութեան ատեն տէրութենէն և մեր աղգայիններէն տեսած յարգաւոր ընդունելութիւնները՝ որոնց մանրամասնութիւնները դժբաղդարար մեզ անհնար է աստ հրատարակել:

Նորին Սրբազանութիւնը դարձեալ նոյն անձնութեամբ և թագաւն ու համեստ ազգասիրութեամբ կը շարունակէ աստ իւր անխոնջ ջանքերը յօգուտ Աղլին: Այսպէս ամուս 18 ին Փարիզի նորընտիր արտաքին դործոց պաշտօնէին, Մ. Պարթէլըմի Սէնթ Իլերի հետ՝ որուն 'ի փողոց ծանօթ էր, երկար և շահաւէտ խօսակցութիւն մ'ունեցաւ, ու նախապէս 'ի կարեկցութիւն շորժեց Հայոց ազգին վրայ, յիշեցուց անոր իւր նախորդը՝ Մ. տը Յրէսի նէի բարեփրոտ խոստմունքները և նմանօրինակ խոստմունքներ առաւ իրմէ ալ ի նպատակ մեր սիրելի Աղլին:

Ամուս 23 ին ալ Մ. Ժիւլ Կրէվի՝ հասարակապետութեան նախագահին հետ տեսնուեցաւ և իշխանազանց պատկանեալ զինուորական բարեկերպ, չքեղ ընդունելութիւն գտաւ: Մ. Կրէվի մեծ համակրութիւն ցոյց տուաւ Հայոց ազգին վրայ և իւր բարձր պաշտպանութիւնը խոստացաւ:

Այս սցենարիստները և տեղն ունեցող որ միւս նախարարաց և նշանաւոր արտադրող Նորին Սըր-րադնութիւնը միշտ ընկերացած էր իւր հարազատ Վսեմախալ Գլխաւոր Ա. Իշխանին հետ, զոր ա-մենքը կընդունէին մեծ յարգանքով իրեն իշխան Լուսինեան :

Հայ սիրտ մը չկրնար անդգոյ բլաւ այս սյու-տիւնները տեսնելով՝ իւր մէկ բարձրաստիճան Սըր-րադնութիւնը և նորա հարազատին ընծայեալ, որը այնչափ կը սիրեն զԱղբն Հայոց և թէ բանիւ և թէ զբաւոր երկրաբանութեամբն այնքան կաշխատին ի պայծառութիւն և ի յատաճողութիւն Հայ Ազգ-ութեան :

Նորին Սրադնութիւնը յատաճիկայ եօթնեկին մէջ տակաւին սխտի չարունակէ իւր ազգանուէր սցենարիստները Գաղղոյ երեսփոխանական Ժող-վոյ կարեւոր անդամները և դալ ամսուս 10 ին կը մեկնի Փարիզէն՝ Մարտիկոյ ճանբով Պոլս դառնալու :

Ընդունելէր . . . Տէր, իմ կանխիկ շնորհաւ- լիրս և խորին յարգանքս հաւատարմը :

Յ. ԹԻԻՅՍԻԻԶԵԱՆ

Անոնք որ կը ճանչնն Գեր. Խորէն Սրբա-վանի արժանիքը, քաջ գիտեն թէ կարող բարձրաստիճան եկեղեցական մ'է, որ իր սերնատես լեղումաւ, զըջովն ու աաղան-դալը կրնայ խիստ լաւ ծառայել Ազգին, ինչպէս որ այլ և այլ առիթներու մէջ ծառա-յած և Ազգին ու եկեղեցւոյ պատիւը պաշտ-պանած է :

Մեր միշտ այն կարծիքէն դանուած եմք թէ Ազգը միշտ պէտք ունի կարող, ձեռնհաս ընտիր, ուսեալ և բանիրուն եկեղեցականաց, վարժապետաց և դրաղխաւաց, որ ազգի մը զարգացման և վերածնութեան տարերքը կը կազմեն :

Ուստի անհրաժեշտ է որ այսպիսեայ յարգն ու պատիւն ազգովին դիտցուի և հարկ եղած քաջալերութիւնը չզլացուի երբեք :

Ա. Զ. Դ

Հայոց Միացեալ ընկերութեանց Կեդ-րոնական Ժողովոյ Զ. Նիսան որ տեղի սխտի ունենար ի 2/24 Նոյեմբերի, յետաձգուած է ի 9/24 Նոյեմբերի :

Թ. Ա. ՂԱՅԻՆ Ժ Ո Ղ Ո Վ

Ազգային Ժողովն երէկ Ամեն. Ս. Պատ-րիարքին նախագահութեամբ գումարուելով՝ Ա. Ատենապետաց ընտրութիւն կատարեց, ո-րոյ արդիւնքն է՝ Մեծ. Յ. Մերեքմազուի Ա. Ատենապետ. Մեծ. Ալիման Տիւրքի էֆէնտի Բ. Ատենապետ և Մեծ. Լ. Պալեօղեան էֆէն-տի Գ. Ատենապետ. Բ. Երեսփոխանաց բա-ցակայութեան խնդրոյն նկատմամբ Յանձնա-Ժողովոյ տեղեկագրին վրայ վիճաբանութիւնն աւարտեց և որոշեց բացակայից վերջին հը-րաւէր մ'ընել և յառաջիկայ նստին չեկող-ներն հրաժարեալ համարիլ :

Ս. Պատրիարքը Խորհրդականաց կազմու-թիւնը ծանոյց, որ է, Գեր. Տ. Մատթէոս Սրբաղան Կրօնական Խորհրդական, Մեծ. Գ. Մելիքեան էֆէնտի՝ Տնտեսական, Մ. Մամ-ճեան էֆէնտի Յարաբերական, Մ. Մամիկան-եան էֆէնտի՝ Կրթական, Ս. Աղնաւոր էֆէն-տի՝ Դատական, և Տ. Եռսուֆեան էֆէնտի՝ Ներքին Գործոց Խորհրդական :

Ատենան լիափութեամբ առաջ Ատենապետ էֆէնտի Տ. Ն. Մէղպուրեան էֆէնտի տարա-Ժամ մահը ծանուցանելով և նորա արժանի-քը դրուատելով՝ ցաւակցութեան և սգոյ քը-ւէ առաջարկեց, զոր տուաւ Ժողովն յոտին կանգնեալ, և որոշեց երեսփոխանական պատ-դամաւորութիւն մը զրկել յուղարկաւորու-թեան տխուր հանդիսին :

Ա. Զ. Դ

Լ Ս Ա Ր Ա Ն

ԴՊՐՈՅԱՍԷՐ ՀԱՅՈՒՆԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՊՕԼՍՈՑ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻ

Ի սրահ Պէդէան Մայր Վարժարանի

Այն կիրաւորեայ հանդէսը տեղի սխտի ունե-նայ յատաճիկայ կիրակի նոյ. 2 ի ժամ 7, ուր սխ-տի տառնախօսէ Մեծ. Թովմա Լ. Ք. Թերզեան «Տե-տրութիւն ազգային հին վիճակին և արդի իրրաման վրայ» :

Ուստի կը հրաւիրուին ազգայինք իրենց ներկա-յութեամբ պատուել այն Լուսարանը :

Մուտք 2 դահեկան

ԾԱՆՈՒՅՄՈՒՆՔ

ՏԵԼԵՄԱՔ ԷՖԷՆՏԻ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

Նկարչութեան և դժադրութեան արուեստին մէջ ունեցած համբաւեալ հմտութեամբ բրն ու յաջողակութեամբն հանրածանօթ Տելեմաք Էֆէնտի Էքսէրճեան պատիւ կը համարի ծանուցանել թէ իւր բնակութիւնն ու արուեստանոցն այս անգամ Բերայ Ֆէրիտիէ փողոց թիւ 19 տունը փոխադրած է, ուր մեծ, յաճախորդք ամեն օր առաւօտէն մինչև ի ժամ 3 և կիրակի օրերն ալ առաւօտէն մինչև երեկոյ կրնան զինքը գտնել:

ԴԱՍՏԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ԴԱՇՆԱԿԻ

Համեստուհի տիկնայք և օրիորդք, որ կը փախարին դաշնակի դասաւանդեան, կը հրաւիրուին Գում—գումու, Պատրիարքարան փողոց թիւ 18 տունն ուր ամեն Գշ. և Ուր. օրերը ժամ 5—10 աշակերտ կընդունի Օր. Ղամբէուհի Յ. Թիւլպէնտճեան, որոյ հմտութիւնն արդէն հանրածանօթ է:

Գիները գիւրամատչելի են:

Ծ. ԲՕԼ ՏԸ ԳՕԳ

ԿԻՆ ԽԱՂ ԳԻՆԻ

Թարգմանեալ ի Գաղղիէրէնէ:

Հրատարակէ Կ. Ա. Պարոնեան

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով: Գին 10 զուրուշ:

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐԸ

Գրեց Յ. Յ. Պարոնեան

Հրատարակէ Ս. Ղ. Պարտիզյանեան

Ազգային ժամանակակից վէպ մ'է, որ տետր առ տետր սկսած է հրատարակուիլ, առաջին տետրը իւրոյ ընծայուած ըլլալով, կը ծախուի գրավաճառ Ս. Ղուկասեան և Ֆրէնկեան գրատունները, սուճի Պօղոս աղայի խանութը և լրագրավաճառներու քով ի գին 40 փարայ:

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

1881

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

ԳԻՆ 100 ՓԱՐԱ

ՅՕՐԻՆԵԼ ՅԵՐԵՄԻԱ ՔԱՀԱՆԱՅԷ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

ՍԵՊՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՁԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ ՀԱՅՈՅ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Պարտիզյանեան

Վիճակադիր տէրութեանց. — Հայրապետութիւն Հայոց. — Հայաստան աշխարհ կամ Սրմենիա. — Օսմանեան միջազգային թղթատարութիւնը. — Ժամանակացոյց սուրհանդակաց Օսմանեան միջազգային թղթատարութեանց. — Եւրոպական նամակատուէր ի Կ. Պօլիս. — Յուդակ գնաց թղթատարութեանց և հեռագրութեանց Եւրոպական և Ասիական քաղաքաց թուրքիոյ. — Սակաղին հեռագրի ըստ նոր կարգադրութեանց միջազգային թելերու. — Ընկերութիւնը շողաշարժ նաւարկութեան, ինչպէս են, Եգիպտական (Խտիվիյէ). — Մախսուսէ. — Աւստրո-Հունգար Լոյտ. — Մէտափրի Մարիթիմ. — Բաքէ էնէ և ընկերութիւն. — Ռուսական ընկերութիւն. — Ընտանեկան դեղարան:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Հ. Ե. ԳԻՄՆԱՅԵԱՆԽՄԲԳԻՐ
Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՏԷԼ ՍԱՐԸԵԱՆ
Մէրճան չարչի Րիւշտի Էֆ. խանի տակ թիւ 20